

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่
อำเภอเมืองคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี*

ROLE OF SUBDISTRICT CHIEF AND VILLAGE HEADMEN IN
PERFORMING THEIR DUTIES IN TAMBON KHLONG SI, MUEANG
KHLONG LUANG DISTRICT, PATHUM THANI PROVINCE

การุณย์ลักษณ์ พหลโยธิน¹, ธนกรุต โพธิ์เงิน², สุทินันท์ สุวรรณวิจิตร³,
ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง⁴ และ ชนิสรา ผาสุก⁵

Karunluck Bahalayodhin¹, Thanakrit Phoengurn², Suthinan Suwanvijitr³,
Paithoon Bhothisawang⁴ and Chanisra Parsook⁵

¹⁻⁵มหาวิทยาลัยปทุมธานี

¹⁻⁵Pathumthani University, Thailand

Corresponding Author's Email: raungdech122@gmail.com

วันที่รับบทความ : 28 เมษายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 20 พฤษภาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 21 พฤษภาคม 2568

Received 28 April 2025; Revised 20 May 2025; Accepted 21 May 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ 2) เปรียบเทียบบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล เป็นวิจัยเชิงผสมผสาน กรอบแนวคิดใช้แนวคิดของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 ประชากรได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน

Citation:

* การุณย์ลักษณ์ พหลโยธิน, ธนกรุต โพธิ์เงิน, สุทินันท์ สุวรรณวิจิตร, ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง และ ชนิสรา ผาสุก. (2568).

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอเมืองคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี.

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3(3), 91-112.

Karunluck Bahalayodhin, Thanakrit Phoengurn, Suthinan Suwanvijitr, Paithoon Bhothisawang and Chanisra Parsook. (2025). Role Of Subdistrict Chief And Village Headmen In Performing Their Duties In Tambon Khlong Si, Mueang Khlong Luang District, Pathum Thani Province.

Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(3), 91-112.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

20,916 คน นำมาคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซี และมอร์แกนได้จำนวน 377 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และค่าเอฟ

ผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำงานทะเบียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ผลการเปรียบเทียบบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มี อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน, การปฏิบัติหน้าที่, ตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

Abstract

The objectives of this study were to 1) study the level of the role of sub-district chief and village headmen in performing their duties and 2) compare the roles of sub-district chief and village headmen in performing their duties in Tambon Khlong Si, Mueang Khlong Luang District, Pathum Thani Province, classifying personal factors. This study is a mixed methods research. The conceptual framework used in this study was applied from the concept of the Local Government Act of 1914 (B.E. 2457) The population consisted of people living Tambon Khlong Si, Mueang Khlong Luang District, Pathum Thani Province, totaling 20,916 people. The sample size was calculated by using the Krejcie and

Morgan ready-made table method, totaling 377 people. The study instrument used in this study was a 5-rating Likert scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The study results revealed that 1) the level of the role of sub-district chief and village headmen in performing their duties, as a whole, was at a high level. When considered each aspect, the mean scores ranged from highest to lowest, it was found to be at a high level in all 6 aspects namely the aspect of registration work had the highest mean value, followed by the aspect of preventing infectious diseases, the aspect of public welfare, the aspect of reporting to the government, the aspect of keeping the village orderly, and finally, the aspect of exercising administrative authority over the villagers, which has the lowest mean. 2) The results were to compare the roles of sub-district chief and village headmen in performing their duties in Tambon Khlong Si, Mueang Khlong Luang District, Pathum Thani Province, classified by personal factors, found that people with different genders had no different opinions on the roles of sub-district chief and village headmen and in performing their duties. People with different ages, occupations, education levels, and incomes showed different opinions on the roles of village headmen and sub-district headmen in performing their duties, with a statistically significant level of .05.

Keywords: Role of subdistrict chief and village headmen, performance of duties, Tambon Khlong Si, Mueang Khlong Luang District, Pathum Thani Province

บทนำ

การบริหารราชการส่วนภูมิภาคของประเทศไทยมีโครงสร้างที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน โดยเฉพาะในระดับหมู่บ้านซึ่งถือเป็นพื้นฐานของสังคมไทย

นั้น “กำนัน” และ “ผู้ใหญ่บ้าน” เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างนโยบายภาครัฐกับประชาชนในพื้นที่ การดำรงตำแหน่งดังกล่าวไม่เพียงแต่มีหน้าที่ในเชิงบริหารและปกครองเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงบทบาทในการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชน และดูแลความสงบเรียบร้อยของพื้นที่ (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2561) ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้ระบุขอบเขตหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นหลายด้าน ได้แก่ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้าน เช่น โครงการพัฒนาท้องถิ่น การก่อสร้างระบบสาธารณูปโภค และกิจกรรมจิตอาสา (พินิจ วงษ์ศิริ, 2553) ด้านการรายงานต่อทางราชการ เป็นการสื่อสารข้อมูลที่สำคัญ เช่น เหตุการณ์ผิดปกติ ความเคลื่อนไหวในพื้นที่ หรือปัญหาสังคม ไปยังหน่วยงานของรัฐเพื่อใช้ในการวางแผนและตัดสินใจ (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2561)

นอกจากนี้ กำนันผู้ใหญ่บ้านยังมีบทบาทใน ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย โดยทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันและแก้ไขข้อขัดแย้งภายในชุมชน ด้านการจัดทำงานทะเบียน เช่น การแจ้งเกิด แจ้งตาย การย้ายที่อยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีผลต่อสิทธิของประชาชนและการวางแผนจัดสรรงบประมาณภาครัฐ (กรมการปกครอง, 2563) ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ได้แก่ การใช้ดุลยพินิจในการบังคับใช้กฎหมายในระดับชุมชน การสั่งการหรือประกาศข้อบังคับท้องถิ่นตามที่กฎหมายอนุญาต และ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ซึ่งมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโรค เช่น COVID-19 โดยมีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุขในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และให้ข้อมูลแก่ประชาชน (จุฑามาศ สายสมร, 2564)

ในพื้นที่ตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นเขตชานเมืองที่กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว มีลักษณะประชากรที่หลากหลายทั้งด้านอาชีพ สังคม และวัฒนธรรม ส่งผลให้บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านใน 6 ด้านดังกล่าว ว่ามีการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในพื้นที่ดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ใน ตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เปรียบเทียบบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ใน ตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำเป็นต้องพิจารณาบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติราชการในท้องถิ่น โดยบทบาทเหล่านี้สะท้อนถึงความสามารถในการบริหารจัดการ ความสัมพันธ์กับประชาชน และการทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการจัด

หมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดทำงานทะเบียน ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครอง ราษฎร และด้านการป้องกันโรคติดต่อ

ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในด้านการสาธารณประโยชน์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาชุมชน เช่น การประสานงานในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน การซ่อมแซมถนน แหล่งน้ำ และสิ่งสาธารณูปโภคอื่น ๆ ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ (พินิจ วงษ์ศิริ, 2553) ความสามารถในการโน้มน้าวให้ประชาชนมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นหัวใจของการดำเนินงานด้านนี้

ด้านการรายงานต่อทางราชการ การรายงานข้อมูลจากพื้นที่สู่หน่วยงานราชการระดับสูงถือเป็นภารกิจสำคัญของกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะข้อมูลด้านความมั่นคง เหตุการณ์ผิดปกติ หรือสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ ความถูกต้องและความรวดเร็วของการรายงานมีผลต่อการตัดสินใจของภาครัฐในระดับนโยบาย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2561) การบันทึกข้อมูลและส่งรายงานตามระยะเวลาที่กำหนดจึงเป็นดัชนีชี้วัดความสามารถในการบริหารพื้นที่

ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย การรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นระเบียบของหมู่บ้านเป็นภารกิจหลักที่สะท้อนถึงความสามารถในการควบคุมและจัดระเบียบชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้านต้องมีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ดูแลความสงบ และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวินัยในชุมชน (ธงชัย ศรีสุข, 2562) โดยเฉพาะในเขตที่มีความหลากหลายทางสังคม เช่น ตำบลคลองสี่ ซึ่งมีการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็ว

ด้านการจัดทำงานทะเบียน งานทะเบียนราษฎรเป็นหน้าที่เชิงเทคนิคที่ต้องใช้ความรอบคอบ ถูกต้อง และเป็นระบบ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในการแจ้งเกิด แจ้งตาย การย้ายถิ่นฐาน และการตรวจสอบข้อมูลประชากร การจัดทำทะเบียนที่ถูกต้องไม่เพียงแต่ส่งผลต่อสิทธิของประชาชนเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อการจัดสรรทรัพยากรจากรัฐด้วย (กรมการปกครอง, 2563)

ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจในการใช้อำนาจปกครองในระดับพื้นที่ เช่น การแจ้งคำสั่งจากส่วนกลาง การบังคับใช้กฎหมายท้องถิ่น หรือการเป็นตัวแทนฝ่ายปกครองในพิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ การใช้

อำนาจดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้กรอบกฎหมาย ความยุติธรรม และการยอมรับจากประชาชน (บุญส่ง ชัยสิงห์, 2560)

ด้านการป้องกันโรคติดต่อ บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในด้านการสาธารณสุข โดยเฉพาะการควบคุมและป้องกันโรคติดต่อ กลายเป็นประเด็นสำคัญในช่วงวิกฤต เช่น การระบาดของโควิด-19 ที่ผ่านมาร่วมมือกับ อสม. และหน่วยงานสาธารณสุขในการให้ข้อมูล การรณรงค์ การเฝ้าระวัง และการควบคุมโรค สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของบทบาทนี้ในระดับพื้นที่ (จุฑามาศ สายสมร, 2564)

สรุป จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านมีความหลากหลายและครอบคลุมหน้าที่ที่มีผลต่อชีวิตของประชาชนโดยตรง การดำเนินงานในแต่ละด้านต้องอาศัยทักษะการบริหาร ความเป็นผู้นำ และการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีพลวัตทางสังคมและเศรษฐกิจสูงเช่นตำบลคลองสี่ การศึกษาบทบาทในเชิงลึกจึงช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านและแนวทางในการส่งเสริมบทบาทดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

วิจัยเรื่อง บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นวิจัยแบบผสมวิธี (mixed-methods) วิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่

1) วิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่ อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 20,916 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี, 2567:1)

2) กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งสิ้น 377 คน โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเทียบสัดส่วนของ เครจี้และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610)

3) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่

นักการเมืองท้องถิ่น	จำนวน 5 คน
ข้าราชการในพื้นที่	จำนวน 5 คน
ผู้นำชุมชนในพื้นที่	จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยครอบคลุมตามโครงสร้างของทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากเอกสารที่มีอยู่แล้ว พร้อมทั้งได้ทำการปรับปรุงคำถามให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และประชาชนในพื้นที่ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยคุณลักษณะบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ตามลักษณะตัวแปร คือ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ลักษณะคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 6 ด้าน ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ด้านการป้องกันโรคติดต่อ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นอัตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามความคิดเห็น

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 6 ด้าน ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert Scale)(Likert, R., 1967)

คำถามเป็นคำถามเชิงบวก (positive) คือ คำถามสนับสนุน โดยแบบสอบถามขอข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert Scale) (Likert, R. (1967) กำหนดน้ำหนักคะแนน (scoring) ของตัวเลือกสำหรับแบบสอบถามที่เป็นลักษณะเชิงบวก ได้ดังนี้

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่	ค่าคะแนนเชิงบวก	ค่าคะแนนเชิงลบ
บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด	5	1
บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่มาก	4	2
บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ปานกลาง	3	3
บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่น้อย	2	4
บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่น้อยที่สุด	1	5

กำหนดวิธีการแปลความหมายของข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าเฉลี่ยของประชากรและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรและกำหนดความหมายตามขอบเขตค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนน	บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 -1.80 หมายถึง	บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง	บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 -3.40 หมายถึง	บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 -4.20 หมายถึง	บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 -5.00 หมายถึง	บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด

การทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson product moment correlation coefficient) สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยทั่วไปอาจใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่า r	ระดับความสัมพันธ์
.90 -1.00	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
.70 -.90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
.50 -.70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
.30 -.50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
.00 -.30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

เครื่องหมาย +,-หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะบอกทิศทางความสัมพันธ์

เมื่อ r มีเครื่องหมาย + หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน (ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูงอีกตัวแปรหนึ่งจะมีค่าสูงไปด้วย)

เมื่อ r มีเครื่องหมายเป็น - หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางตรงข้ามกัน (ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูงอีกตัวแปรหนึ่งจะมีค่าต่ำ)

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือวิจัย

1) ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรี เลือกพรรคการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป

2) นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามารสร้างเป็นแบบสอบถาม

3) นำเสนอร่างแบบสอบถามให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบ

4) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่คุณวุฒิให้คำแนะนำ

5) นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านทำการตรวจสอบ ประเมินโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC (item objective congruence index) เป็นรายบุคคลว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดหรือไม่โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

ถ้าคำถามวัดได้ตรงจุดประสงค์	ได้	+1	คะแนน
ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงจุดประสงค์หรือไม่	ได้	0	คะแนน
ถ้าคำถามวัดได้ไม่ตรงจุดประสงค์	ได้	-1	คะแนน

แล้วนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทุกคนที่ได้ประเมินมากรองลงในแบบวิเคราะห์ความสอดคล้องข้อคำถามกับจุดประสงค์เพื่อหาค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม ดังนี้

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและได้ให้คำแนะนำในการนำไปปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของคณะกรรมการ จนได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา โดยผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามกับจุดประสงค์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกข้อ โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1 จากนั้นนำไปสู่กระบวนการตรวจสอบความเที่ยงตรง (reliability)

6) การนำแบบสอบถามไปทดลอง (try out) กับกลุ่มประชาชนในตำบลคลองสามจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของ Cronbach (Cronbach, L, 1990) จากการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของ Cronbach (Cronbach, L, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .91 ซึ่งมีค่าสูง จึงนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้ตั้งเอาไว้ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ขออนุญาตจัดทำหนังสือจากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างที่จะแจกแบบสอบถามคือ ประชาชนในตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม จำนวน 377 ชุด พร้อมหนังสือของคณะรัฐศาสตร์ และหนังสือขอความร่วมมือจากผู้วิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็น โดยวิธีการออกพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3) นำแบบสอบถามที่ได้มาพิจารณาความสมบูรณ์เรียบร้อยทำการลงรหัสส่งข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์และการทดสอบแบบสอบถามเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้แต่ละชุด
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การวิจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2.2 การวิเคราะห์ปัจจัยเปรียบเทียบ จำแนกตาม อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

2.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1.1 สถิติพื้นฐาน 1.2 ค่าร้อยละ 1.3 ค่าเฉลี่ย Mean (X) และ 1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน Standard deviation (S.D.) 2) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน 2.1 โดยใช้ค่า T-test, F-test (One way Analysis of Variance: ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ระดับของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1 แสดงระดับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ต่อการปฏิบัติหน้าที่	X	S.D.	ระดับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ต่อการปฏิบัติหน้าที่	ลำดับ
1) กิจการสาธารณประโยชน์	4.0	.82	มาก	1
2) การรายงานต่อทางราชการ	3.8	.71	มาก	2
3) การจัดหมู่บ้านให้เป็น ระเบียบเรียบร้อย	3.3	.62	ปานกลาง	6
4) การนำข้อราชการไป ประกาศแก่ราษฎร	3.5	.64	มาก	5
5) การใช้อำนาจหน้าที่ ปกครองราษฎร	3.6	.68	มาก	3
6) การป้องกันโรคติดต่อ	3.6	.65	มาก	4

รวม	3.67	.45	มาก
-----	------	-----	-----

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($X = 3.67$, $S.D. = .45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน ด้านกิจการสาธารณประโยชน์สูงสุด ($X = 4.00$, $S.D. = .82$) รองลงมาการรายงานต่อทางราชการ ($X = 3.80$, $S.D. = .71$) การใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ($X = 3.60$, $S.D. = .68$) การป้องกันโรคติดต่อ ($X = 3.30$, $S.D. = .65$) ($X = 3.30$, $S.D. = .62$)) การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ($3.50 = .64$) และการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ($3.3 = .62$) อยู่ในระดับปานกลาง

1. ระดับบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ

ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ร่วมกิจกรรมพัฒนาสถานที่สำคัญในหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา เวลาปฏิบัติงานประจำปีสามารถร่วมมือกับราษฎร ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดี ร่วมมือและช่วยเหลือนายอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์ และถ้าเกิดเหตุร้าย เช่น ไฟไหม้ เหตุชิงทรัพย์ ช่วยติดตาม หรือช่วยอย่างอื่นโดยเต็มกำลัง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านการรายงานต่อทางราชการ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ รายงานเหตุการณ์ไม่ปกติในพื้นที่ ของผู้ใหญ่บ้านต่อกำนัน และนายอำเภอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา รายงานความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้านตลอดจนการป้องกันระงับเหตุร้ายต่อกรมการอำเภอ รายงานเรื่องเร่งด่วนหรือเรื่องที่ ราษฎรส่วนมากได้รับความเดือดร้อน จะต้องรายงานทันที และจัดประชุมระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล เพื่อตรวจสอบรายงานประจำและรายงานต่อกรมการอำเภอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยเรียงลำดับ

ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของหมู่บ้าน ให้ถูกสุขลักษณะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา การขอความร่วมมือราษฎรในการจัดระเบียบหมู่บ้านให้เรียบร้อย สะอาด การประสานงานและร่วมมือกับแพทย์ประจำตำบลในเรื่อง สุขลักษณะของหมู่บ้าน และประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำในหมู่บ้าน/ ตำบล ในการ ร่วมกันจัดระเบียบหมู่บ้าน/ ตำบลให้เรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านการจัดทำงานทะเบียน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งเกิด แจ้งตาย และย้ายที่อยู่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ให้ความรู้ ความเข้าใจ ในข้อราชการ กฎหมาย ระเบียบแบบแผน แก่ราษฎรสำรวจและจัดทำบัญชีสัตว์พาหนะ ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะ และเป็นผู้รับรองเกี่ยวกับความประพฤติ และหลักฐานของผู้มี และใช้อำวุธปืน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก อำนาจความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรใน หมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา รับฟังปัญหาและความเดือดร้อนของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้ง ต่อส่วนราชการของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การแก้ไข ช่วยเหลือ อำนาจความสะดวกแก่ ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อ หรือรับบริการกับส่วน ราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสร้างความสมานฉันท์และความ สามัคคี ให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านการควบคุมโรคติดต่อ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และ ระดับปานกลาง 1 ข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และผู้นำในหมู่บ้านเพื่อหา แนวทาง ป้องกันโรคภัยต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ประสานกับโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบล, อสมในการจัดหาฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดต่อต่าง ๆ ซึ่แจ้งทำความเข้าใจแก่ ราษฎรในการหามาตรการป้องกันโรคต่าง ๆ และ คอยสังเกตและตรวจสอบความเจ็บป่วย ของ ราษฎรที่ผิดปกติ เช่น ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. วิเคราะห์ตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 1 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้, สมมติฐานที่ 2 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้สมมติฐานที่ 3 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้, สมมติฐานที่ 4 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้, สมมติฐานที่ 5 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากผลการศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 15 คน สรุปได้ว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้

1) บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าในปัจจุบันบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่เพิ่มมากขึ้นจึงให้ความสำคัญกับกิจการสาธารณประโยชน์ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่ากิจการสาธารณประโยชน์เรียกได้ว่าเป็นบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน และเป็นเรื่องที่สำคัญมาก กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถใช้บทบาท ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ มาปฏิบัติแก่ประชาชน

2) บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านการรายงานต่อทางราชการ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านการรายงานต่อทางราชการ ในแง่ของการที่เข้าไปประสานงานตามหน่วยงานราชการหรือองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการร้องเรียน การขอให้แก้ไข ปัญหาต่างๆ กับเจ้าหน้าที่ หรือนักการเมืองที่ประชาชนสามารถฝากปัญหาหรือข้อเสนอแนะต่างๆ ได้ โดยที่เป็นการประสานงานแบบไม่มีคู่ขัดแย้ง เป็นเพียงการประสานงานต่างๆ เพื่อเรียกร้องความต้องการ หรือทวงถามการทำงานที่ไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน

3) บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าในปัจจุบัน บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร

มีความสำคัญไม่น้อยกว่าอดีต อย่างไรก็ตามบทบาทด้านนี้กำหนดให้ผู้นำหมู่บ้านก็ต้องนำมาปฏิบัติให้เป็นตามที่กฎหมายกำหนด

4) บทบาทกำหนดผู้นำหมู่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านการป้องกันโรคติดต่อ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าในปัจจุบัน บทบาทกำหนดผู้นำหมู่บ้าน ด้านการป้องกันโรคติดต่อมีความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่มากในเรื่องของการสำรวจ และการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในพื้นที่

5) บทบาทกำหนดผู้นำหมู่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าในปัจจุบัน บทบาทกำหนดผู้นำหมู่บ้าน ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรมีความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อกำหนดผู้นำหมู่บ้านได้รับข้อมูลข่าวสารทางราชการมาแล้ว ก็จะนำข้อมูลข่าวสารนั้นๆ ไปแจ้งกับ ส่วนท้องถิ่นเพื่อช่วยประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่อไป เป็นการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรที่นิยมปฏิบัติในปัจจุบัน

6) บทบาทกำหนดผู้นำหมู่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าในปัจจุบัน บทบาทกำหนดผู้นำหมู่บ้าน ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยเฉพาะความเจริญที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นกำหนดผู้นำหมู่บ้าน จะต้องใช้ความสามารถเป็นอย่างมากในการประสานงานกับส่วนงานต่างๆ ในพื้นที่ปกครอง

อภิปรายผล

1. ระดับของบทบาทกำหนดผู้นำหมู่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ใน ตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากถึง 5 ด้าน คือ 1) ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา 2) ด้านการรายงานต่อทางราชการ 3) ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร 4) ด้านการป้องกันโรคติดต่อ และ 5) ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ในจำนวน

ระดับมาก และการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย อยู่ระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าส่วนใหญ่บทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านมุ่งเน้นในส่วนของการรับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อนของชาวบ้านไปแจ้งต่อส่วนราชการเพื่อให้แก้ไขเพราะบางเรื่องกำนันผู้ใหญ่บ้านไม่สามารถนำเดินการแก้ไขได้เพราะเกินอำนาจหน้าที่ซึ่งสอดคล้องกับผลงานศึกษาของ อภินันท์ คำเจริญ (2559) การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีผลการวิจัย พบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดทำงานทะเบียน และ ด้านที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญา ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบระดับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า

2.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับผลงานศึกษาของ อุเทน แจ่มสุวรรณ (2553) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลนายาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี

2.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานศึกษาของ เณลิ้ม รุ่งตรานนท์ (2552) ศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

2.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่

กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานศึกษาของ อุเทน แจ่งสุวรรณ (2553) ได้ศึกษาเรื่องทักษะของประชาชนต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลนาอาจ อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบุรี

2.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวม แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานศึกษาของ อุเทน แจ่งสุวรรณ (2553) ได้ศึกษาเรื่องทักษะของประชาชนต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลนาอาจ อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบุรี

2.5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวม แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับผลงานศึกษาของ เฉลิม รุ่งทรานนท์ (2552) ศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอลำดวน จังหวัดเชียงใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ใน ตำบลคลองสี่ อำเภอลำดวน จังหวัดพิจิตร โดยบทบาทที่กำนันผู้ใหญ่บ้านต้องนำมาปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน เช่น ด้านกิจการสาธารณประโยชน์สูงสุดรองลงมาการรายงานต่อทางราชการ การใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร การป้องกันโรคติดต่อ การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร และการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก ปัจจุบันพื้นที่คลองสี่ อำเภอลำดวน มีความเจริญมากขึ้น ดังนั้นบทบาทด้านการจัดการหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยจึงเป็นบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ ลดลงเพราะมีหมู่บ้านจัดสรร คอยดูแลในแต่ละหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเจดีย์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ใน ตำบลคลองสี่ อำเภอลำดวน จังหวัดพิจิตร ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมยังต่ำสมควรได้รับการเพิ่มเติม ดังนี้

1) กำนันผู้ใหญ่บ้านควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลคลองสี่ อำเภอลำดวน จังหวัดพิจิตร ต้องจัดกิจกรรมเป็นหมู่คณะ

เช่น การบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ โยคะ ไร่ไทยและ พบปะสังสรรค์ในตำบล กิจกรรมกีฬาผู้สูงอายุ

2) กำหนดผู้ใหญ่บ้านควรจะกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาการรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรของกำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบล และศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบล

3) กำหนดผู้ใหญ่บ้านควรจะกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนารายได้ของ ประชาชนในตำบล เช่น การตั้งกลุ่มช่างฝีมือท้องถิ่น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ใน ตำบลคลองสี อำเภอลองหลวง จังหวัดพทุมธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติดังนี้

1) จากผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมสาธารณะประโยชน์เป็นบทบาทที่กำนันผู้ใหญ่บ้าน ปฏิบัติมาก ดังนั้น ควรกำหนด กิจกรรมสาธารณะประโยชน์ที่ดีให้มากขึ้น

2) จากผลการวิจัยพบว่า การรายงานต่อทางราชการเป็นบทบาทที่กำนันผู้ใหญ่บ้าน ปฏิบัติมากควรประชาสัมพันธ์ประชาชนให้ทราบถึงสิทธิว่าถ้ามีปัญหาข้อคำถาม เรื่องร้องเรียน ต่อทางราชการสามารถบอกผ่านมายังกำนันผู้ใหญ่บ้านได้

3) จากผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรเป็นบทบาทที่กำนันผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติมาก ควรมีการอบรมการใช้อำนาจอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วย จรรยาบรรณ

4) จากผลการวิจัยพบว่า การป้องกันโรคติดต่อเป็นบทบาทที่กำนันผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติ มาก ดังนั้นควรจัดให้มีการอบรมการป้องกันโรคติดต่อ ภายในตำบล

5) จากผลการวิจัยพบว่า การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรเป็นบทบาทที่กำนันผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติมาก ดังนั้น ควรจัดให้มีศูนย์กลางการกระจายข่าวสารและประชาสัมพันธ์ แต่ละหมู่บ้าน

6) จากผลการวิจัยพบว่า การจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นบทบาทที่กำนันผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติระดับปานกลาง ดังนั้น ควรเน้นให้มีโครงการเกี่ยวกับการจัดหมู่บ้านให้เป็น ระเบียบเรียบร้อย เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ใน ตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการทำวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1) ควรศึกษาเรื่องกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและโลกยุคใหม่ให้กับ กำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และควรเพิ่ม หรือเปลี่ยน พื้นที่ในการวิจัย

2) ควรศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ ให้กับกำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และควรเพิ่มตัวแปรในการวิจัย

3) ควรศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการท้องถิ่นเพื่อนำมา ปรับใช้ในตำบลของตน ควรเพิ่มเทคนิคและสถิติในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (2563). รายงานประจำปีกรมการปกครอง 2563. กระทรวงมหาดไทย. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2545). คู่มือการปฏิบัติงานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อสาธิตศึกษาดินแดน.

_____. (2554). อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

จุฑามาศ สายสมร. (2564). บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันโรคติดต่อในชุมชน: กรณีศึกษาช่วงการระบาดของโควิด-19. วารสารการบริหารและพัฒนานโยบายสาธารณะ, 6(1), 88-101.

เฉลิม รุ่งตรานนท์. (2552). ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

บุญส่ง ชัยสิงห์. (2560). อำนาจหน้าที่และบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในท้องถิ่นชนบทไทย. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 43(3), 27-40.

- ธงชัย ศรีสุข. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้ใหญ่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 12(2), 45-58.
- พินิจ วงษ์ศิริ. (2553). บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในยุคของการกระจายอำนาจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ พรหมสาส์น. (2538). แนวทางการปรับปรุงการบริหารราชการส่วนภูมิภาค. กรุงเทพมหานคร: เทศาภิบาล.
- สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. (2552). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านท่ามกลางสังคมไทยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงปัจจุบัน. วารสารกำนันผู้ใหญ่บ้าน. 62,(3). 11-15.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2561). คู่มือการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อภิรักษ์ คำเจริญ. (2559). การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพรพิสัย และอำเภอรัตนวาปี จังหวัดสุรินทร์. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา มิถุนายน 2559.
- อุเทน แจ่มสุวรรณ. (2553). ทักษะของประชาชนต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลนาตาล อำเภอเซกา จังหวัดเพชรบูรณ์. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี, (2567). เรียกใช้เมื่อ 1 เมษายน 2567. จาก [<http://pathumpao.go.th/uploads/2025/01/>](http://pathumpao.go.th/uploads/2025/01/)
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 607 – 610.

Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale, in Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley & Son.